

International Theatre Institute ITI

World Organization for the Performing Arts

2013 Dünya Tiyatro Günü

Dario Fo'nun Mesajı

Uzun zaman önce, varlıklarına katlanılamayan *Commedia dell'Arte* oyuncularını konusunu iktidar karara bağladı; kovalayıp ülkeden çıkardı onları.

Bugün oyuncular ve tiyatro toplulukları sahne, salon ve izleyici bulmakta güçlük çekiyorlar. Bütün neden kriz.

O nedenle, iktidar sahipleri inceden inceye alay ederek seslerini duyuranların nasıl denetleneceği gibi sorunlarla uğraşmıyorlar artık. Zira oyuncuların ne yeri yurdu var, ne de seslenecekleri halk kitlesi. Rönesans İtalya'sında, tam tersine, iktidardakiler *Commedianti*'yi köşeye kısırmak için hayli çaba harcamak zorundaydılar; çünkü yığınla izleyicisi vardı onların.

Commedia dell'Arte oyuncularının ülkeden büyük çıkışının karşı-Reformasyon yüzyılında gerçekleştiği biliniyor. O dönemde bütün tiyatro mekânlarının boşaltılması emredildi. Özellikle Roma'da oldu bu. Tiyatrolar o kentin kutsallığına zarar vermekle suçlanıyordu. Papa 12nci Innocent 1697 yılında burjuvazinin daha tutucu kanadının ve ruhban sınıfı çoğunluğunun ısrarlı baskısına boyun ederek Tordinona Tiyatrosu'nun yıkılmasını buyurdu. Ahlak bekçileri en çok müstehcen gösterinin orada sahnelendiğini iddia ediyorlardı.

Karşı-Reformasyon döneminde çabalarını Kuzey İtalya'da yoğunlaştırmış olan kardinal Carlo Borromeo "Milano çocukları" dediği halkın günahkârlıktan kurtarılmasını hedef bellemiştir kendine. Onun gözünde sanat ile tiyatro arasında açık bir ayırım vardı: Birincisi ruhsal eğitimin en yüksek kademesi, ikincisi ise ulviyete sırt çevirip ego kabartma uğruna boş işlerle uğraşmanın dışı vurumuydu. İşbirlikçilerine yazdığı bir mektupta görüşlerini mealen şöyle dile getiriyordu: "Bu meşum zararlı otun kökünü kazımayı dert edindik. Rezil konuşmalar içeren tekstleri yakmak için elimizden geleni ardımıza koymadık. Hepsini insanların belleğinden silmeye çalıştık. Aynı zamanda öyle yazıları baskıya dökerek yaymaya kalkanların peşine düştük. Ancak görünüşe bakılırsa anlaşılıyor ki biz uyanmamışken şeytan yepyeni bir kurnazlıkla çaba harcamış. Gözle görülen şey kitapta okunana kıyasla ruhun ne kadar derinliklerine nüfuz edebiliyor! Ağızdan çıkan sözle ve ona uyan hareketle ergenlerin ve gencecik kızların zihinlerinde yapılan tahribatın yanında kitaplardaki ölü sözcükler nedir ki. Bu nedenle, kentlerimizi istenmeyen ruhlardan temizlediğimiz gibi tiyatro icracılarından da kurtarmalıyız."

Böylece görülüyor ki günümüzün krizini aşmak için de tek umut bizlere karşı büyük bir dışlama kampanyasının düzenlenmesidir. O seferberlik tiyatro sanatını öğrenmek isteyen genç insanlara yönelik olmalıdır özellikle. Sonuçta kovulan tiyatro icracılarından doğacak çağdaş *Commedianti* diasporasının böyle bir baskıdan akla hayale gelmedik yollarla sağlayarak yepyeni temsiller yaratacakları kuşkusuzdur.